

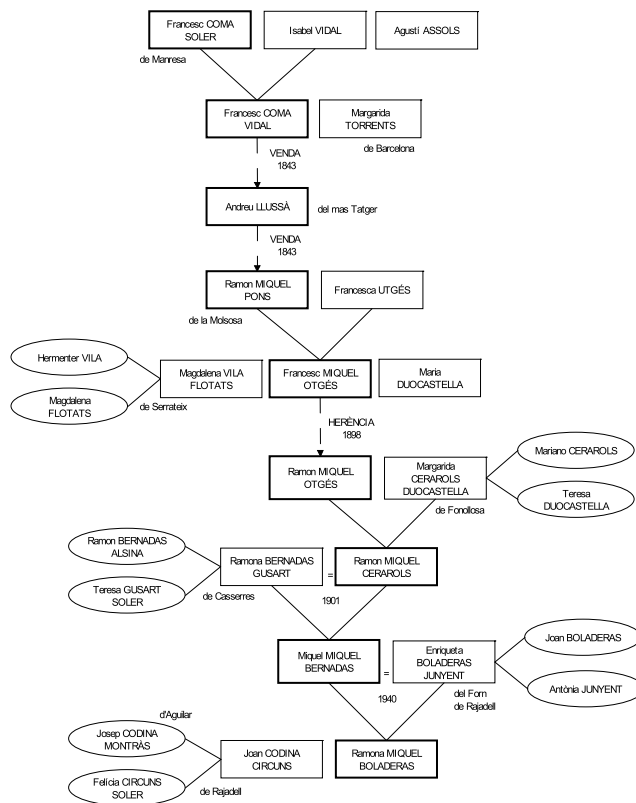
La Fassina

Una fassina era una instal·lació per fabricar aiguardent a partir de vi. Això s'aconseguia pel mètode de la destil·lació, que consisteix en bullir el vi dins d'un recipient d'aram i a continuació condensar els vapors, rics en alcohol, mitjançant un serpentí refrigerat amb aigua. Hi va haver una època en què l'aiguardent era un producte de gran importància econòmica a Catalunya, ja que s'havia obert el comerç amb Amèrica des dels ports catalans, i l'elaboració de begudes d'alt contingut alcohòlic era l'única manera de donar sortida a una producció de vi que no parava de créixer. Hi havia olles de destil·lar escampades per tota la comarca. En una estadística de 1780 apareixen fassines a Mura (2), Cardona (2), Santpedor (7), Castellbell (3), i Manresa (14). La majoria dels promotors de les fassines eren comerciants de Manresa, que invertien diners en aquell negoci. Es fabricava l'alcohol a partir de l'excedent de vi, o de vi picat, i s'obtenien diverses menes d'aiguardent. Hi havia aiguardent a prova d'oli, a prova d'holanda, esperit d'aiguardent, i aiguardent anisat. Aquest darrer era pel consum interior, mentre que la resta s'exportava en bots. Segon un informe del viatger Francisco de Zamora (1789) «..los aguardientes mucha parte se llevan por mar a Inglaterra, Holanda e Indias...» La casa de la Fassina es diu precisament així, perquè originàriament va ser una oficina o fàbrica d'aiguardent.

La història comença el 28 d'abril de 1792, quan un comerciant de Manresa anomenat Francesc Comas Soler va comprar un tros de nou quartans als amos del Tatger. El tracte el van firmar l'amo vell, el Ramon Tatger, la pubilla Maria, i el gendre Bonaventura Llussà. El preu de la venda va ser de 200 lliures, i a més a més, el Comas va obtenir permís del Duc de Cardona per utilitzar l'aigua del torrent. Per aquest dret, se li va imposar un cens anual d' un ral de plata, equivalent a dos sous catalans. Tot seguit va fer edificar una caseta, i el desembre del mateix any ja constava que s'hi fabricava aiguardent. En un document de 1814, surt citada la "oficina d' aiguardent dita del Coma". Aquest edifici de la fassina es troba separat de la casa actual, posteriorment va fer funcions de trull i ara serveix de cobert per les eines. En una finestra petita hi figura gravada la data 1840.

La producció d'alcohol es deuria aturar uns anys després, perquè Francesc Comas Vidal, fill del fundador de la fassina, va vendre's la propietat el 29 d'agost de 1843 a Andreu Llussà, l'amo del Tatger. El preu estipulat va ser de mil cinc centes lliures, però com que el Tatger no estava en situació econòmica per pagar aquesta elevada quantitat al comptat, el mateix dia l'Andreu Llussà va vendre's els drets que acabava d'adquirir a Ramon Miquel Pons, un pagès de la Molsosa. Va rebre en mà 500 lliures d'aquest, que van passar directament a Francesc Comas, i va endossar al Miquel un cens perpetu de 30 lliures, corresponent a les mil lliures restants. Aquest cens es va pagar religiosament any rere any fins que els germans Francesc i Ramon Miquel van redimir-lo l'any 1874, pagant

a mitges les mil lliures a l'advocat de Barcelona Miquel Comas Torrents, que havia heretat la renda del seu pare Francesc. Aquell any la lliura catalana es cotitzava a 2'66 pessetes. Val a dir, que la casa està situada en un indret ric en aigua, no solament té el Torrent de Cantacorbs a tocar, sinó que disposa d'una font d'aigua molt bona, perquè no s'eixuga mai, ni amb les secades més severes. La gent de les cases veïnes, i fins i tot de lluny, han vingut a proveir-s'hi d'aigua els estius més secs, quan els pous i cisternes s'assecaven sense remei.

Quan el Ramon Miquel ja estava instal·lat a la Fassina, va encarregar-se de plantar una vinya de 5 quarteres, del mas Torre Sagimona, i una altra de la mateixa extensió, del mas Oliveres de Cantacorbs. El 1861, el Soler de la Plana li va cedir 14 quarteres de la seva finca de la Torre, a l'altra banda del Torrent de la Mallencosa. En aquesta peça hi va plantar vinya, però sobretot oliveres. El Ramon estava casat amb Francesca Utgés i tenia dos fills i una filla. El Francesc era el gran i el Ramon el petit. Quan va morir el pare, l'octubre de 1873, va deixar a cadascun d'ells la meitat de la casa, de l'hort, i de les terres. Durant uns anys les famílies dels dos germans van compartir la Fassina. Una família estava formada pel Francesc i la seva muller Maria Duocastella, primer, i Magdalena Vila, de Serrateix, després. L'altra família estava formada pel Ramon i la seva muller Margarida Cerarols, de Fonollosa. Van fer obres d'ampliació a la casa, essent una mostra d'això, un forjat de la barana del balcó que porta la data de 1877.

El Francesc era una persona emprendedora i en una dependència, que potser era on hi havia hagut la primitiva destil·leria, va posar-hi un trull o molí d'oli. Mentre el Francesc es dedicava principalment a fer de moliner, el seu

germà Ramon tenia més tirada a fer de pagès. El 1889 van comprar a l'amo de la Torre la terra que menaven a la Mallencosa, un olivar d'unes 13 quarteres. En van pagar més de 2.000 pessetes. Allà van edificar-hi una casa, però s'ignora qui pensava anar-hi a viure. L'any 1898 va morir el Francesc, sense haver tingut fills amb cap de les dues dones i, per disposició testamentària, el Ramon es va quedar amb tot.

Edifici de la premsa

El Ramon i la Margarida sí que havien tingut diversos fills, dels quals van sobreviure el Ramon i la Maria. La Margarida va morir el 1879 amb només 36 anys. La següent generació va estar formada per Ramon Miquel Cerarols (1866-1939) i la seva dona Ramona Bernades Gusart (1879-1942), natural de Casserres. El casament dels dos va tenir lloc la tardor de 1901 i el dot de la núvia va ser molt bo;

2.500 pessetes en plata i roba valorada en 500 pessetes. El Ramon i la Ramona van engendrar el Miquel i la Pilar. La Pilar va unir-se amb Mariano Clotet, germà del col·lector de la Torre, però el matrimoni va ser de curta durada a causa de la defunció precoç de la Pilar.

L'hereu i següent propietari de la casa va ser Miquel Miquel Bernadas (1914-1982) i la seva parella, l'Enriqueta Boladeras Junyent (1917-1994). L'Enriqueta era filla dels masovers del Forn de Santa Llúcia, de Rajadell. No van tenir cap fill baró, només dues noies, la Ramona i la Núria. En aquell temps a la Fassina hi havia molta feina, perquè tenia molta terra i el molí funcionava de valent, i per això calia llogar ma d'obra. El 1940 s'estaven a la casa el nebot Joan Clotet Miquel, el Ramon Vila Torrentaller, un mosso ja vell de Vallformosa, i la germana d'aquest, la Ramona, que feia de criada. Després va ser-hi en Francisco Tomasa i uns anys més tard van llogar de mosso a Ernest Morros, de cal Gaietano de la Creu. I encara un parell de treballadors més s'hi afegien a la temporada de moldre les olives.

Quan va morir Miquel Miquel el 1982, la casa va anar a parar a la pubilla, la Ramona Miquel Boladeras, casada amb Joan Codina Circuns, natural de la masoveria del Cortès de Rajadell. El Joan va portar a viure a casa el seu pare Josep Codina, que fins a la seva mort va tenir cura d'un tros de vinya que tenien a sobre de la font d'Oliveres, una de les darreres vinyes que es van cuidar al terme de Fals. Ara a la Fassina hi viuen la Ramona i el Joan. Van tenir dues filles: l'Ester i l'Eva que també hi van viure fins que es van casar. L'Ester amb l'Arcadi Soler de Balsareny i l'Eva amb el Ruben Barris de Manresa.

EDICIÓ: Grup de divulgació de la història de Fals, Associació Cultural i Recreativa de Fals
COL·LABORACIÓ: Ajuntament de Fonollosa, Cooperativa UMAC, Arxiu Comarcal de Manresa

ASSOCIACIÓ CULTURAL I RECREATIVA DE FALS
Carrer de les escoles, s/n
08259 Fals (Fonollosa)
Telèfon: 938368003

El contingut d'aquesta edició és de divulgació de la història local del poble de Fals. En cap cas es vol ferir la sensibilitat de ningú i, serà d'agrair que qualsevol errada o inexactitud en els escrits, sigui comunicada als redactors de Falchs.